

Kunnskapsdepartementet

postmottak@kd.dep.no

Deres ref:201100248-/JSL

Vår ref:SG/

Dato: 29.04.2011

## **Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring – Høring**

Skolenes landsforbund viser til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 26.01.11.

### **I Generelle merknader**

Skolenes landsforbund registrerer at departementet har vedtatt å utarbeide et norsk, nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) som skal lenkes til det europeiske rammeveket EQF.

Vi har videre registrert at begrunnelsen for så vel NKR som EQF hovedsakelig er mobilitetshensyn.

Vi forstår det slik at rammeverket er tenkt å ivareta både *arbeidsmobilitet* og *utdanningsmobilitet*.

Når det gjelder arbeidsmobilitet, kan vi se at dersom man lykkes med å få til klare læringsutbyttebeskrivelser som kan lenkes til andrelands læringsutbyttebeskrivelser via EQF, vil dette representere en verdi for så vel arbeidsgivere, som for arbeidstakere som søker arbeid i et annet europeisk land. Vi kan imidlertid vanskelig se at det nasjonale rammeveket har noen betydning for innenlands arbeidsmobilitet – i det minste så lenge rammeverket bygger kun på kvalifikasjoner oppnådd i det formelle utdanningssystemet. Læreplanene dekker da dette hensynet.

Når det gjelder utdanningsmobilitet ser vi det noenlunde på samme måte. Rammeverket kan virke avklarende for så vel utdanningssøkende som for utdanningsinstitusjonene så lenge det gjelder formelle kvalifikasjoner, men stille opp hindringer dersom de ulike lands nasjonale rammeverk i ulik grad anerkjenner kvalifikasjoner tatt utenom det formelle utdanningssystemet eller i arbeidslivet. Et overveldende flertall tar utdanning eller videreutdanning innenlands. Da blir det viktig at et slikt rammeverk ”åpner dører” og ikke stiller opp flere hindringer enn de som var der fra før.

Skolenes landsforbund vil uttrykke skuffelse over at det foreliggende forslaget er en rent deskriptiv oppstilling av forventede kvalifikasjoner fra ulike nivåer i utdanningssystemet, uten at man har forankret dette i en bred prosess for å klargjøre og utvikle forståelsen for formålet med rammeverket og hvordan livslang-læringsperspektivet kan vektlegges sterkere, blant annet med hensyn til anerkjennelse av kvalifikasjoner ervervet i arbeidslivet og andre kvalifikasjoner som ikke uten videre er definert å bygge på hverandre.

En annen side av saken, som vi heller ikke ser er tilstrekkelig drøftet, er spørsmålet om det i det hele tatt er mulig å innføre et slikt rammeverk uten at det bevirker endringer i utdanningssystemet.

På denne bakgrunn stiller Skolenes landsforbund seg tvilende til om NKR slik det er beskrevet representerer noen reell ”merverdi” for norske utdanningsøkende, arbeidstakere, arbeidsgivere og utdanningstilbydere.

## **II NKR-dokumentet**

### **1. Antall nivåer og prinsipper for innplassering**

Antallet nivåer må balanseres i forhold til en enkel relasjon til EQF, samtidig som det er et rasjonelt forhold til progresjon mellom de ulike nivåene. Det siste hensynet er etter vår oppfatning viktigst. Skolenes landsforbund er kommet til at hensynet til klar progresjon ivaretas best med 8 nivåer:

1. Ikke gjennomført grunnskole
2. Gjennomført grunnskolens barne- og mellomtrinn (7.trinn)
3. Gjennomført grunnskolens ungdomstrinn (10.trinn)
4. Gjennomført videregående opplæring eller tilsvarende kvalifikasjoner fra arbeidslivet  
Grunnkompetanse, kompetansebevis, enkeltvitnemål som undernivå.
5. Fagskole 1 eller tilsvarende kvalifikasjoner fra arbeidslivet  
Yrkessertifiseringer ut over VGO som undernivå
6. Bachelor  
Del av bachelor og Fagskole 2 som undernivå
7. Master
8. Doktorgrad

Progresjonen i de nivåene vi her går inn for samsvarer også med nivåene 1 – 8 i EQF.

### **2. Innplassering av delkvalifikasjoner**

Vi har over tatt til orde for at delkvalifikasjoner i nivåene 4 – 6 plasseres som undernivå til hovedkvalifikasjonen på det respektive nivået. For det første representerer slike delkvalifikasjoner ikke noen ”ensartet størrelse”. For det andre skal de til enhver tid kunne bygges på til å oppnå hovedkvalifikasjonen. For det tredje er vi opptatt av å forhindre at en gitt delkvalifikasjon, gjennom eventuelt å bli definert som et eget nivå, vil bli oppfattet som et ”stopp-punkt” i forhold til videre læring og dokumentasjon av arbeidslivserfaring.

### **3. Grunnkompetanse**

Det vises til pkt 2 over (grunnkompetanse som undernivå).

#### **Andre spørsmål vedr NKR-dokumentet**

##### Forholdet mellom EQF, NKR og andre lands nasjonale kvalifikasjonsrammeverk.

Det har alltid vært svært problematisk å få anerkjent kvalifikasjoner fra land utenfor (vest)Europa og den øvrige industrialiserte verden. Det er viktig å motvirke at dette forsterkes ytterligere gjennom de europeiske og tilhørende nasjonale prosessene nå. Det er derfor viktig at man får til ordninger for at kompetanse og kvalifikasjoner oppnådd i disse landene kan anerkjennes og beskrives i relasjon til NKR. Dett er like viktig enten det dreier seg om formelle kvalifikasjoner eller realkompetanse.

Det er riktig slik det påpekes at arbeidslivet og frivillig sektor har liten tradisjon for å formulere oppnådd kompetanse i læringsutbyttetermer. Det er derfor viktig å intensivere arbeidet med å få på plass bedre ordninger for dokumentasjon og vurdering av realkompetanse.

Den sterke vekten det foreliggende forslaget til norsk kvalifikasjonsrammeverk legger på kvalifikasjoner oppnådd i det formelle utdanningssystemet, kan komme til å tilsi at norske kvalifikasjoner vurderes annerledes eller lavere enn tilsvarende kvalifikasjoner oppnådd i andre land. Innsikt vi har fått til prosessene i flere land kan tyde på dette, og i så fall bryte med målsettingen om økt mobilitet.

Etter Skolenes landsforbunds oppfatning er det viktig at ”nye” kvalifikasjoner/nivåer kan innplasseres etter hvert som de blir definert. Minst like viktig er det at eksisterende kvalifikasjonsnivåer blir omfattet. Dette gjelder for eksempel mesterbrevsordningen som etter vår oppfatning tilsvarer fagskole.

### **III Læringsutbyttebeskrivelser og nivåbeskrivelser**

#### **4. Progresjon og sammenheng mellom nivåbeskrivelsene**

Det er vanskelig å se klar progresjon mellom fagskole 2 og bachelor/del av bachelor. Det underbygger vårt forslag om at disse plasseres på samme nivå. Generelt er det problematisk å formulere generelle beskrivelser i både fagskole og bachelor. Hvor vidt det vil synliggjøres en klar progresjon vil ofte avhenge av om kandidaten har studieforberedende eller yrkesfaglig bakgrunn.

#### **5. Fullført og bestått videregående opplæring – ett eller to sett av læringsutbyttebeskrivelser.**

Fullført og bestått videregående opplæring har en grunnleggende likhet på tvers av opplæringsprogram ved at både studieforberedende og yrkesforberedende program legger til rette for videre utdanning. Både R-94 og K-06 har hatt som uttrykt målsetting å likestille kvalifikasjoner

uavhengig av program. I noen grad forutsettes påbygg for at kandidater med yrkesfaglig utdanning gis tilgang til høyere utdanning, sjøl om Y-veien er gjort mer tilgjengelig enn tidligere. Til tross for likhetene er det likevel en grunnleggende forskjell. Mens studieforbereende program (kun) kvalifiserer for videre utdanning og således ikke for noen definert/etterspurt kompetanse i arbeidslivet, er dette nettopp hva som er tilfelle med de yrkesfaglige programmene. Beskrivelser som framhever at man er kvalifisert til å utføre fagarbeid på sjølstendig vis innenfor kvalitetsmessige og yrkesetiske rammer, er derfor nødvendig. På denne bakgrunn er Skolenes landsforbund enig i at det fastsettes to sett læringsutbyttebeskrivelser for bestått VGO-nivå.

Men det er behov for å gjennomgå beskrivelsene nøye i forhold til læreplanverket. Det er for eksempel ikke slik at en yrkesfagelev sine allmennfaglige kvalifikasjoner begrenses til å ha gyldighet og relevans kun innen eget fagområde – slik det kan se ut i ferdighetsbeskrivelsen mht fremmedspråk.

## **6. Fagskolenivået**

Etter Skolenes landsforbunds oppfatning blir det feil å sammenstille fagskoleutdanninger som omfatter alt fra 6 mnd til 2 år til ett kvalifikasjonsnivå – sjøl om det skilles på fagskole 1 og fagskole 2. Vi viser her til vårt forslag til nivåinndeling. For øvrig er det nødvendig å sikre at det beskrives reell progresjon fra videregående opplæring. Vi ser at dette er krevende mht. at kandidater har bakgrunn fra så vel studieforbereende som yrkesfaglige program i VGO (og for så vidt også varierende eller ingen yrkeserfaring).

Med vennlig hilsen

**SKOLENES LANDSFORBUND**

Stein Grøtting /s/

forbundsleder